

Alko Vaba Elu Mittetulundusühing (AVE MTÜ)

Registrikood: 80656068

Tallinna mnt 29, 20303 Narva

02.12.2025

Justiits- ja Digiministeerium

Suur-Ameerika 1

10122 Tallinn

**Ettepanek lisada AVE MTÜ TAT programmi „Vanglast vabanenute jätkutugi“
teenusepakkujana alkoholisõltuvusega sihtrühmale**

Lugupeetud minister,

Pöördume Teie poole ettepanekuga kaaluda Alko Vaba Elu Mittetulundusühingu (AVE MTÜ) lisamist TAT programmi „Vanglast vabanenute jätkutugi“ teenusepakkujana alkoholi- ja segasõltuvusega isikutele, kes vabanevad vanglastest. AVE MTÜ missioon on aidata inimesi, kes soovivad vabaneda alkoholisõltuvusest ja muudest destruktiivsetest käitumismustritest. Kuigi organisatsioon on tegutsenud alates 30.05.2025, omavad meie spetsialistid rohkem kui kümneaastast kogemust sõltuvusvaldkonnas.

1. Probleem

Justiitsministeeriumi 2023. aasta kuritegevuse statistika kohaselt on alkohol otseselt seotud suure osaga vägivallakuritegudest.

85% tapmistest pannakse toime alkoholijoobes.

Joobes juhtimine moodustab märkimisväärse osa liiklusalastest kuritegudest (2429 juhtumit 2023. aastal).

Vanglast vabanenute kaheaastane korduvkuritegevuse tase on 30% ning varavastaste kuritegude puhul kuni 48%.

Justiitsministeeriumi analüüsid tõdevad:

„Paljude kuriteoliikide (vägivald, vargused, joobes juhtimine jm) puhul on korduvkuritegevuse peamine riskitegur alkoholi- või narkosõltuvus.“

Oluline asjaolu: Eestis puudub süsteemne statistika alkoholisõltuvuse levimuse kohta kinnipeetavate seas. Andmeid kogutakse kaudselt – kuritegevuse, tervishoiu ja sotsiaalvaldkonna statistika kaudu –, kuid mitte otseselt.

See tähendab, et probleemi teadvustatakse, kuid selle tegelik ulatus jääb varjatuks.

2. Süsteemne puudujääk

Vanglast vabanejate olemasolev tugisüsteem:

- MTÜ BKI ja MTÜ JMK – pakuvad üldist tugiisiku teenust (toimetulek, töö, elukoht), kuid ei spetsialiseeru sõltuvustele.
- Convictus Eesti ja LUNEST (programm SÜTIK) – töötavad narkootikumide tarvitajatega, kuid mitte alkoholisõltlastega.
- Programm STEP – ESF+ rahastusega ja piiratud vanuserühmale 14–29; üle 30-aastased jäävad sellest toest välja.
- Programmid, nagu TAI poolt välja töötatud Selge ning muud veebilahendused, eksisteerivad formaalselt, kuid alkoholisõltuvusega inimestel on äärmiselt väike tõenäosus need iseseisvalt ja edukalt läbida. Lisaks on Selge programm vähetuntud ja sihtrühmas peaaegu ei kasutata.

Oluline lisafakt: 2023. aastal vähenes vanglast vabanejatele mõeldud ajutise majutuse kohtade arv.

See on murettekitav signaal – üha rohkematel inimestel on pärast vabastamist keeruline leida elukohta, mis suurendab korduvkuritegevuse riski.

Elukoha puudulikkus nõuab aktiivset sotsiaalset tuge – mitte üksnes politsei- ja kriminaalhoolduskontrolli tugevdamist.

Tulemus: üle 30-aastane alkoholi- või segasõltuvusega vanglast vabanev inimene jääb sisuliselt ilma spetsialiseeritud abita.

Ta saab kas üldise tugiisiku, kellel puuduvad teadmised sõltuvusdynamikast, või peab kasutama tasulisi meditsiinilisi teenuseid, mis ei lahenda sotsiaalseid probleeme, või jääb üldse toetuseta.

Kompleksne lähenemine – tugiisik + sõltuvusnõustamine + töö peresüsteemiga – puudub alkoholisõltlaste ja segasõltlaste puhul täielikult.

3. AVE MTÜ

AVE MTÜ spetsialiseerub alkoholi- ja segasõltuvusega inimeste toetamisele ning pakub teenuseid, mis täidavad kirjeldatud süsteemse tühimiku:

- spetsialiseeritud tugiisiku teenus vanglast vabanevatele alkoholi- ja segasõltuvusega inimestele;
- sõltuvusnõustamine (motiveeriv intervjuerimine, ägenemiste ennetamine);
- töö pere ja kaasasõitlastega;
- „võrdne–võrdsele“ põhimõte: kogemusnõustajate kaasamine;
- vene- ja eestikeelne teenus – mis on Ida-Virumaal kriitilise tähtsusega, kus suur osa vabanejatest on venekeelsed, kuid organisatsioonil on ka eestikeelsed spetsialistid, mis võimaldab katta mõlemad keelerühmad.

Sihtrühm: täiskasvanud (30+), alkoholi- või segasõltuvusega isikud, kes vabanevad Viru Vanglast või Tallinna Vanglast ja naasevad Ida-Virumaale või Tallinna.

Piirkond: Ida-Virumaa ja Tallinn.

Organisatsioonil on eri keeltes spetsialistid ja reaalne kogemus valdkonnas.

4. Argument

Justiitsministeeriumi andmed näitavad otsest seost tugiteenuste olemasolu ja korduvkuritegevuse vähenemise vahel:

- täielikult karistuse äraandnud isikutel: 58% korduvkuritegevust;
- tingimisi enne tähtaega vabastatutel, kes on järelvalve all: 29% korduvkuritegevust.

Vahe on kahekordne.

Järelevalve ja tugi töötavad tõenduspõhiselt.

Kuid olemasolev süsteem ei sisalda alkoholisõltuvusele suunatud spetsiaalset komponenti, mis on üks korduvkuritegevuse peamisi riskitegureid.

5. Õiguslik alus

Sotsiaalhoolekande seaduse §23 määratleb tugiisiku teenuse eesmärgi ja sisu, sealhulgas inimeste toetamise pärast vanglast vabanemist.

Seadus võimaldab teenuse osutamist nii kohalike omavalitsuste kaudu kui ka väliste partnerite kaudu, sealhulgas mittetulundusühingute kaasamist.

Arvestades, et TAT programm „Vanglast vabanenute jätkutugi“ hõlmab kõrge korduvkuritegevuse riskiga isikuid, kelle risk on seotud alkoholisõltuvusega, vastab spetsialiseeritud organisatsiooni kaasamine riigi eesmärgile vähendada korduvkuritegevust.

6. Palve

Palume Justiits- ja Digiministeeriumil:

1. Kaaluda AVE MTÜ lisamist TAT programmi „Vanglast vabanenute jätkutugi“ teenusepakkujana alkoholi- ja segasõltuvusega sihtrühmale.
2. Korraldada kohtumine, et arutada koostöövõimalusi ja projekti detaile.

Oleme valmis esitama täiendavat teavet organisatsiooni kogemuse, meeskonna kvalifikatsiooni ja teenuse mudeli kohta.

Lugupidamisega,

Maria Volkova

Juhatuse liige

Alko Vaba Elu Mittetulundusühing (AVE MTÜ)

Tel: +372 5696 3134

E-post: alkovabaelu@gmail.com

Irina Mihhailova

Administraator ja välissuhete juht

Alko Vaba Elu Mittetulundusühing (AVE MTÜ)

Tel: +372 006205

E-post: alkovabaelu.im@gmail.com

Lisa: AVE MTÜ tegevuskontseptsioon